

گزارش ویژه: افزایش آمار تکان دهنده جرم و جنایت

پدیدآورنده (ها): سراج، ناصر

حقوق :: نشریه قضاوت :: مرداد ۱۳۸۱ - شماره ۷

صفحات : از ۱۳ تا ۱۶

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/937438>

تاریخ داندود : ۱۴۰۳/۱۱/۱۷

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

مقالات مرتبط

- بحران هویت و انحرافات اجتماعی
- نظریه های مبادله ی اجتماعی
- بررسی عوامل اجتماعی فرهنگی موثر بر بحران هویت جوانان
- ارزیابی اثرات توانمندسازی نیروی انسانی در توسعه ی صنعت گردشگری (مطالعه ی موردی: استان کهگیلویه و بویر احمد)
- تحلیل آماری قتل در استان یزد با تأکید بر شهرستان یزد در سال های ۱۳۸۸ - ۱۳۸۵

عناوین مشابه

- انسان کشاورز، انسان متمدن امروزی و عواقب ناشی از آن بررسی تاریخی، علل افزایش آمار جرم و جنایت در جوامع کنونی
- گزارش تکان دهنده از آمار فقر، بیماری و مرگ کودکان در دنیا
- از دست نوشته های همسایه: ویژه نسل سومی ها(یک گزارش سخت، سرد و تکان دهنده)
- گزارش ویژه: گزارش تکان دهنده از تولید سیگار در جهان
- بررسی علل افزایش جرم و جنایت در شرایط فعلی جامعه با اتکا به ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
- گزارش ویژه: شرکت ملی گاز ایران به روایت آمار و ارقام
- گزارش ویژه: نگاهی به دشواریهای ایجاد و توسعه انجمنهای علمی تخصصی مدیریت، تشکلهای مدیریت؛ افزایش توان، کاهش تصدی دولت
- نقش اساسی مذهب در پیشگیری از جرائم (آیا خشن تر و سخت تر شدن موضع کشورهای جهان در برخورد با جرائم از آمار جرم و جنایت کاسته است؟)
- گزارش یک مورد نادر از پارگی قلب در اثر فشار جسم سنگین بر روی قفسه سینه (گزارشی از یک جنایت تکان دهنده)
- گزارش ویژه: نگاهی به چند و چون کاربردهای آمار و اطلاعات در ایران: برنامه ریزی، بدون آمار درست، حرکت در تاریکی

گزارش ویژه

■ مجتمع قضایی امور جنایی در یک نگاه
مجتمع قضایی امور جنایی در مرکز
شهرستان تهران واقع شده است. در
منطقه‌ی قدیمی شهر، حد فاصل میدان

قدائیان اسلام (شاهپور) تا خیابان مولوی. این مجتمع، صرفاً به پرونده‌های قتل و سرقت‌های مسلحانه رسیدگی می‌کند. حوزه‌ی
قضایی آن کل شهرستان تهران را در بر می‌گیرد و به نوعی با همه‌ی کلانتری‌های مستقر در شهر مرتبط است.
۱۷ قاضی و ۶۷ کارمند اداری، کارکنان مجتمع قضایی امور جنایی را تشکیل می‌دهند. از بین کادر اداری آن، ۳۲ نفر رسمی، ۱۲ نفر
تعاونی، ۲۰ نفر پیمانی، ۲ نفر سرپرستی و یک نفر بازنشسته هستند که این فرد اخیر مجدداً دعوت به کار شده است.
اسامی کادر قضایی مجتمع به شرح ذیل می‌باشد.

ناصر سراج (رئیس مجتمع قضایی امور جنایی) - منصور یاورزاده یگانه (معاون مجتمع قضایی امور جنایی) - جعفر رشادتی (معاون
مجتمع قضایی امور جنایی) - سید قاسم حسینی کوه کمری (رئیس شعبه‌ی ۱۶۰۱) - جواد اسماعیلی نصرآبادی (رئیس شعبه‌ی
۱۶۰۲) - فخرالدین جعفرزاده (رئیس شعبه‌ی ۱۶۰۳) - علی نظری مفرد فهرودی (رئیس شعبه‌ی ۱۶۰۴) - مرتضی شریفی (رئیس
شعبه‌ی ۱۶۰۵) - رسول غنیمی (دادرس شعبه ۱۶۰۶) - سید شاه محمد حسینی مزاری (رئیس شعبه‌ی ۱۶۰۷) - محمد سلطان
همتیار (رئیس شعبه ۱۶۰۸) - مجید باقری (رئیس شعبه‌ی ۱۶۰۹) - محمد جعفر صابری ظفرقندی (رئیس شعبه‌ی ۱۶۱۰) - علیرضا
صیدی (معاون مجتمع قضایی امور جنایی) - سید محمود طباطبائی نژاد (اجرای احکام مجتمع قضایی مستقر در فرودگاه) - سید
حسین توکلی (اجرای احکام مجتمع قضایی امور جنایی) - محمد عرفان (دادرس مجتمع قضایی امور جنایی)

ناصر سراج
سرپرست مجتمع امور جنایی

افزایش آمار تکان دهنده جرم و جنایت

سراج ۲۳ سال سابقه کار قضایی دارد. وی فارغ التحصیل رشته حقوق است و سمت‌هایی که تاکنون داشته عبارتند از: معاون دادستان عمومی، معاون دادستان انقلاب تهران، سرپرست ناحیه‌ی ۱۱ دادسرای عمومی در فرودگاه مهرآباد، رئیس شعبه‌ی ۱۴۱۷ کارکنان دولت مستقر در فرودگاه مهرآباد و معاون تحقیق و بررسی رئیس کل دادگستری استان تهران.

آخرین سمت وی سرپرستی مجتمع قضایی امور جنایی است که از یک سال قبل فعالیت خود را در این مقام آغاز کرده است. وی از این حیث ابراز تأسف می‌کند که دائماً با جرم و جنایت سروکار داشته است. سراج مدعی است که قضات ویژه‌ی قتل این مجتمع، حتی یک ساعت هم استراحت کافی ندارند. قضات مورد اشاره، ۱۰ شب کشیک دارند و علاوه بر رسیدگی به پرونده‌های قتل، باید بر اجرای احکام قصاص هم نظارت داشته باشند. بنابراین باید فشارهای روحی وارده بر این قضات را درک کرد. سراج در این خصوص گفت: یکی از آنان در گفتگویی با وی اذعان کرد که روزانه ۱۰ قرص آرام‌بخش مصرف می‌کند.

مجتمع قضایی امور جنایی، خوش‌نشین اداره‌ی آگاهی است. این هم از عجایب دستگاه قضایی این مرز و بوم است که مقر ضابط آن در جوار مجتمع قرار دارد، به لحاظ شکل و ساختمان و فضای سبز قابل قیاس با آن نیست. سراج در فراز بعدی این گفتگو ابراز داشت: آب و برق مجتمع از اداره آگاهی گرفته می‌شود. به گفته‌ی وی، برای کل این مجتمع قضایی، یک دستگاه کولر جهت خنک کردن اتاق‌ها وجود دارد! بنابراین، در صورت برگزاری جلسات دادگاه و با این وضعیت نامناسب گرمایشی و سرمایشی، مجتمع با مشکلات

عدیده‌ای مواجه خواهد بود. سراج می‌افزاید چندی پیش، در شعبه‌ی ۱۶۱۲ همین مجتمع، جلسه‌ی دادگاهی برگزار شد که بیش از صد نفر شرکت‌کننده، اعم از اصحاب دادگاه، طرفین دعوا و موکلین آنها و نمایندگان رسانه‌های گروهی حضور داشتند، آن هم در یک اتاق دوازده متری. به نظر می‌رسد در چنین شرایطی حتی نفس کشیدن هم کاری دشوار باشد، چه برسد به صدور حکم. فهرست مشکلاتی که طی این مصاحبه بیان شد، این سؤال را در ذهن ایجاد کرد که به راستی چرا نمایندگان رسانه‌های گروهی و ابواب جمعی مطبوعات کشور، علی‌رغم حضور مکررشان در جلسات دادگاه، به ندرت مطالبی پیرامون مشکلات موجود در مجتمع منتشر می‌کنند. به همین خاطر این پرسش را با سراج مطرح کردم. در پاسخ گفت: چندی پیش، با خبرنگاران در این زمینه گفتگویی داشتم و از آنان خواستم، علاوه بر درج مشروح گزارش دادگاه و روند رسیدگی به یک پرونده، مسائل و مشکلاتی که ایحیاً قاضی یا اصحاب دادگاه با آن روبرو هستند، در مطبوعات منعکس کنند و ما مخالفتی هم نداریم. در پاسخ به من گفتند که به احترام قوه‌ی قضاییه ما این موارد را گزارش نمی‌کنیم.

سراج در مورد نگهداری متهمین در حین برگزاری جلسات دادگاه گفت: اکثر متهمینی که با آنان سروکار داریم، مجرمین حرفه‌ای هستند که در زیر پله‌های ۲×۳ نگهداری می‌شوند و ممکن است از یک لحظه غفلت مأمور استفاده کرده و با اجسام تیز یا هر چه که به دستشان می‌رسد، اقدام به ضرب و جرح همراهان خود کنند. چند ماه قبل، یکی از متهمان، به طریقی خود را بالای ساختمان مجتمع می‌رساند با این قصد که خود را به پایین پرت کند که خوشبختانه با حضور به موقع منشی دادگاه و گرفتن پای او، موفق به خودکشی نشد. بنابراین، با افرادی که حتی خودزنی را امری معمولی تلقی می‌کنند، همراهی و برخورد، کاری مشکل است. قضاوت: با این وصف، حتی قضات که طبعاً برای صدور رای احتیاج به آرامش و شرایط مناسب روحی دارند، مورد تهدید اینگونه افراد قرار می‌گیرند؟

سراج: بله! شما می‌توانید از آقایان قضات بپرسید. چندی قبل، در جریان رسیدگی به یک پرونده‌ی سرقتی، سارق که درست روبروی قاضی نشسته بود با بیان اینکه نشانی منزل قاضی را می‌داند و از زمان ورود و خروج خانواده‌ی وی به منزل آگاهی دارد، ضمن تهدید کردن، گفته بود که به مجرد پایان یافتن مدت محکومیت، حتماً از قاضی انتقام خواهد گرفت. شما در نظر بگیرید که از یک طرف، در محکمه‌ای که قاضی برابر با قانون و شرع، حکمش نافذ است و متهمین، چاره‌ای جز پذیرش حکم ندارند، یک مجرم اینگونه تهدید می‌کند و از طرف دیگر، قاضی باید با آرامش خاطر نسبت به صدور حکم و انشای رای اقدام کند. مسلماً در چنین شرایطی حرمت و اعتبار قاضی، آن چنان که باید و شاید رعایت نشده است. البته، ریاست محترم قوه‌ی قضاییه نسبت به حفظ حرمت و شأن قضات دقت کافی دارند و من در دیداری که با ایشان داشتم و به بیان مسائل و مشکلات موجود این مجتمع پرداختم، ایشان با دیدی باز، مسائل را شنیدند و به واسطه‌ی مساعدت‌های ایشان، برای انتقال این مجتمع، ساختمانهایی در نظر گرفته شد تا بعد از بحث و بررسی، یکی از آنها خریداری شود.

قضاوت: محدوده‌ی قضایی مجتمع شما چه مقیاسی را در بر می‌گیرد؟
سراج: کل شهرستان تهران، محدوده‌ی قضایی ماست که البته به جرایم خاص رسیدگی می‌کنیم؛ از جمله قتل عمد، سرقت مسلحانه، سرقت وسایل نقلیه اعم از موتور و ماشین و کلاهبرداری و زنی به عنف و ...

قضاوت: در مورد تشکیلات و تعداد شعب این مجتمع، توضیح دهید؟
سراج: این مجتمع قضایی با در نظر گرفتن دو شعبه‌ی مستقر در فرودگاه، ۱۲ شعبه دارد. سه شعبه‌ی ویژه قتل داریم که دو شعبه‌ی آن با رئیس اداره می‌شد و مدتی است که شعبه‌ی سوم نیز دارای رئیس شعبه شد. شعب دیگر نیز به کلاهبرداری و سرقت و سایر جرایم رسیدگی می‌کنند. از این ۱۲ شعبه، ۳ شعبه با دادرسی اداره می‌شود.

قضاوت: همانطور که خودتان گفتید، پرونده‌هایی که در این مجتمع مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، در شمار پرونده‌های مهمه است. از سویی دیگر، عنوان کردید که یکی از شعب ویژه‌ی قتل تا چندی پیش توسط دادرسی اداره می‌شد، همانطور که مستحضرد، رسیدگی به پرونده‌هایی از قبیل قتل، علاوه بر دانش قضایی به تجربه و مهارت کافی نیز نیاز دارد. با توجه به اینکه، دادرسان علی‌البدل، هنوز آن سلسله مراتب خاص قضایی را طی نکرده‌اند و شاید از تجربه‌ی کافی جهت رسیدگی به پرونده‌های سنگینی نظیر قتل، برخوردار نباشند، آیا فکر نمی‌کنید که روند رسیدگی به اینگونه پرونده‌ها، با مشکلاتی توأم باشد؟
سراج: بله! همانطور که مطلع هستید، مطابق

ناصر سراج
سرپرست مجتمع قضایی
امور جنایی

گرفتم که این مسئله سبب شد قضات ما در اسرع وقت از وقوع جرم مطلع شوند و از اولین کسانی باشند که در صحنه ی قتل حاضر می شوند.

در این مجتمع سه نوع کشیک داریم، در صورتی که سایر مجتمع ها یک کشیک دارند. کشیک پزشکی قانونی داریم که دو معاون ما آنجا می روند، حتی روزهای تعطیل کشیک عادی داریم مثل همه ی مجتمع ها و کشیک ویژه ی قتل که ۲۴ ساعته است.

قضاوت: آیا تا به حال به پرونده ای خارج از نوبت رسیدگی کرده اید؟
سراج: بله! قطعاً.

قضاوت: این پرونده ها چه شرایطی داشتند؟
سراج: جرایمی که جو عمومی را جریحه دار می کنند یا باعث تشویش اذهان عمومی شوند. به عنوان مثال، ما پرونده پارک شهر را خارج از نوبت رسیدگی کردیم. به طور کلی ما سعی می کنیم پرونده های حساس را که افکار عمومی منتظر پاسخگویی سریعتر قوه ی قضاییه هستند، خارج از نوبت مورد رسیدگی قرار دهیم.

قضاوت: فعالیت مراکز تحت عنوان مراقبت از زندانیان بعد از خروج از زندان تا چه اندازه می تواند از ارتکاب اعمال بزهکارانه آنان جلوگیری کند؟

سراج: این قطعاً تأثیر خواهد داشت. من در رابطه با مجتمع خودمان عرض بکنم. معمولاً مجرمانی که ما با آنان سروکار داریم، افراد عادی نیستند. خیلی از آنان جانیان بالفطره هستند. مثلاً سارق را که ۲۰ الی ۳۰ بار دستگیر و آزاد شده در نظر بگیریم. اگر او بداند که باید هفته ای یک بار خود را به مرکزی معرفی کند و گزارشی بدهد که کجا بوده و چه کرده؟ طبیعتاً این مسئله، در کم کردن سرقت خیلی مؤثر خواهد بود. اما ما متأسفانه این امکان را نداریم. البته برای کسی که چک بی محلی را کشیده و به جهت عدم توان پرداخت آن، زندانی شده است، این مسئله لزومی ندارد. ولی زندانی حرفه ای باید تحت کنترل باشد، حتی ضابطان آنها باید بدانند که سارقانی که ۲۰ بار سرقت کرده به کجا می روند؟ چه کار می کنند؟ آیا اشتغال به کاری دارند یا خیر؟ معمولاً سارقی که ۲ یا ۳ بار اقدام به سرقت کرده است دیگر این کار ناپسند را ترک نمی کند.

قضاوت: چرا؟ آیا در زندان به او خیلی خوش می گذرد و این مجازات برای او کافی نیست؟
سراج: بله! در زندان به او خیلی سخت نمی گذرد. در زندان هم آقایی می کنند. با چاقو و... تهدید می کنند و تحمل زندان برایشان عادی شده است. مأموران زندان هم می دانند، ولی کاری نمی توانند بکنند.

قضاوت: از لحاظ قانونی نمی شود کاری کرد؟
سراج: از نظر قانونی می توانند، گزارشی تهیه کرده و خواستار افزایش مدت حبس مجرم مورد نظر باشند، اما آخرش چه؟ قانونگذار مدت حبس را حداقل ۳ ماه و حداکثر ۱۰ سال تعیین کرده است. به نظر من، قانونگذاران ما اشتباه کرده اند. ۳ ماه

و بنا شد ساختمانی برای استقرار مجتمع خریداری شود. من سعی کردم مشکلاتی خصوصاً از نوع انتظامی که برای همکاران پیش می آید، حل کنم. قبل از آمدن من به این مجتمع به عنوان سرپرست، هفته ای چند کیفرخواست در مورد همکاران ما صادر می شد. اما طی یک سال گذشته، حتی یک کیفرخواست هم برای قضات ما نیامده است.

من سعی کردم اگر فشاری از بیرون به هر طریقی پیش می آید به قاضی منعکس نشود و به هر ترتیبی بوده آن مشکل را حل کنم. با این وصف، به لحاظ اقتصادی، به علت فقد منابع مالی، من تاکنون نتوانسته ام اقدامی صورت دهم. البته تا آنجایی که برایم ممکن بود برای اخذ وام توسط قضات و تهیه ی منزل برای برخی از آنها، تلاشهایی انجام داده ام. منتهی، اعتقاد دارم که در این زمینه باید بیشتر، دادگستری کل اقدام کند.

قضاوت: از اجرای احکام بگویید.
در مورد اجرای احکام باید بگویم که قبل از آمدن من، هیچ چیز سر و سامانی نداشت. در حال حاضر ادعا نمی کنم که به یک وضعیت صد در صد مطلوبی از این حیث دست یافته ایم، اما در مجموع، فعالیتهای خوبی در آنجا صورت گرفته است. با این که، یک اتاق برای اجرای احکام در نظر گرفته شده است، با این وصف، تمام برنامه ریزیها در همان اتاق شکل گرفت. پوشه ها تبدیل به احسن شد، بسیاری از پرونده ها را از رده خارج و پرونده هایی که مربوط به سالهای گذشته بود به بایگانی راکد منتقل کردیم.

در مورد پرونده های مسن که باید به نحوی در مورد آنها تعیین تکلیف می شد، من برای دو تن از معاونان خود، حکم دادرسی گرفتم و این دو از زمان شروع تعطیلات نوروز و سایر ایام تعطیل در یکی از شعب مستقر شده و در حدود ۸۰۰ پرونده قدیمی را که مسن ترین آن مربوط به ۲۵۳۵ شاهنشاهی بود، رسیدگی و مختومه و از آمار کسر کردند و من می توانم بگویم که ظرف دو ماه آینده هیچ پرونده ی مسنی در این مجتمع وجود نخواهد داشت. علاوه بر این، آمار دقیقی از تعداد محکومین این مجتمع تهیه، ثبت و ضبط شد که زندانی، یک روز هم بیشتر از مدت محکومیتش، تحمل کیفر نکنند.

در بدو حضور من به عنوان سرپرست این مجتمع، وسیله ی نقلیه ی آن عبارت بود از یک پیکان و یک پاترول که بعضاً خرابی این وسایل و حرکت توأم با هل دادن آن به سمت محل وقوع جرم در شأن یک دستگاه قضایی نبود. خوشبختانه با هماهنگی هایی که با ریاست محترم قوه ی قضاییه صورت گرفت، چند پژوی صفر کیلومتر برای این مجتمع در نظر گرفته و این وسایل نقلیه به بی سیم، موبایل و آژیر مجهز شد.

برای قضات ویژه ی قتل در این مجتمع، موبایل

قانون جدید برای رسیدگی به پرونده های قتل، باید ۵ قاضی حضور داشته باشند که متأسفانه دستگاه قضایی، این امکان را ندارد که این تعداد را در اختیار مجتمع قرار بدهد. با این وصف، خوشبختانه آقای اسماعیلی دادرس ویژه ی قتل، از تبحر و تخصص خاصی برخوردار است و شاید خیلی از رؤسای شعب ما به لحاظ چیرگی و احاطه بر پرونده ها، در حد ایشان نباشند که البته ابلاغ ایشان به عنوان رئیس شعبه صادر شده است. این درست است که دادرسان علی البدل به خصوص آنانی که هیچ تجربه ی کاری ندارند، اگر پرونده ی سنگینی در بدو امر به آنان محول شود، شاید نتوانند به خوبی از عهده ی رسیدگی آن برآیند، اما دادرسانی که در این مجتمع هستند، خوشبختانه از تجربه و مهارت کافی برخوردارند.

سراج: در ادامه ضمن تشریح مجموعه فعالیتهای انجام شده در مجتمع در طول یک سال گذشته گفت: وارده ما در اردیبهشت سال ۸۰، ۱۷۸۶ ققره پرونده بوده است. این آمار در اردیبهشت سال ۸۱ به دوهزار و ششصد و نود و نه ققره پرونده افزایش یافته است. به عبارتی ۳۴٪ افزایش وارده داشته ایم. مختومه ی ما در اردیبهشت ۸۰، ۱۷۰۸ ققره بوده که این آمار در اردیبهشت ۸۱ به ۲۸۶۲ ققره افزایش یافته است. این در حالی است که ما هیچ نیرویی را به عنوان قاضی به تشکیلات خود اضافه نکرده ایم و در واقع ۳۷/۵٪ افزایش مختومه داشته ایم.

موجودی ما در اردیبهشت سال ۸۰، ۲۷۵۹ ققره و در اردیبهشت ۸۱، ۲۲۵۷ ققره بوده و به عبارتی ۲۲/۳٪ از موجودی کم شده است. پس علاوه بر مختومه شدن افزایش وارده در این مجتمع، ۲۲/۳٪ از موجودی کسر شده است. رتبه ی ما در سال ۸۰، بین ۱۱ و ۱۲ بوده، در حالی که، رتبه ی ما در فروردین ماه به ۳ رسیده است، مطابق با آن چیزی که در شماره ی ۴ نشریه قضاوت منعکس است. یعنی، بدون این که قاضی به مجتمع ما تزریق شود، ۹ پله ارتقای رتبه داشته ایم.

بالاترین موجودی شعبه در اردیبهشت ۸۰، ۶۵۴ ققره بوده که در سال ۸۱ به ۳۲۸ ققره رسیده است. کمترین موجودی ما در شعبه در سال ۸۰، ۵۴ ققره بوده که در سال ۸۱، به ۳۳ ققره رسیده است.

میانگین مختومه در سال ۸۰ که ۱۷۸/۸ ققره پرونده بوده در سال ۸۱ به ۲۳۸/۵ و میانگین موجودی در سال ۸۰، ۲۷۵/۵ بوده ولی میانگین در اردیبهشت سال ۸۱ به ۱۸۷ ققره رسیده است.

قضاوت: شما به عنوان سرپرست مجتمع یا این مشکلاتی که برشمردید، چه امکاناتی را سعی کردید در اختیار قضات یا سایر پرسنل مجتمع قرار دهید؟
سراج: در مورد تهیه ی ساختمانی مناسب برای مجتمع، تلاشهایی داشته ام و در این خصوص، دعوتی از آقایان آل اسحاق و دلشادی برای بازدید از مجتمع به عمل آمد که نتیجه ی آن ثمربخش بود

یعنی چه؟ بله ۳ سال تا ۱۰ سال، ۳ سال تا ۵ سال یک تطبیقی داشت. ولی ۳ ماه چرا؟ این مجرمین بعد از پایان مدت محکومیت و خلاصی از زندان، دوباره مرتکب سرقت می شوند. در صورتی که هیچ نظارتی بر روی اعمال و رفتار آنها نیست. بسیاری از آنان، سرقت را حرفه‌ی خود قرار داده‌اند. خیلی از آنان، فرزندانشان را به مدرسه نمی فرستند. من به عنوان نمونه خدمتتان عرض می کنم. طایفه‌ای به نام «فیوج‌ها» داریم. من با توجه به اینکه مدتی در فرودگاه مستقر بودم، تقریباً تخصص و شناختی کامل روی اینها دارم. فرزندان آنان، از سن ۶ سالگی، دزدی یاد می گیرند. اصلاً مدرسه برای آنها معنا ندارد و تا زمان فوت، همین حرفه را دنبال کرده و به آن هم افتخار می کنند. متأسفانه، بیشترشان در حومه‌ی استان تهران و در پردیس کرج و شاهین شهر مستقر هستند. اینها ۶ ماه به ۶ ماه صورت خانوادگی و نوبه‌ای در داخل و خارج از کشور اقدام به دزدی می کنند. به نظر من باید یک کنترل و نظارتی روی اینها باشد ولی متأسفانه، تاکنون چنین نبوده است.

قضایوت: چرا شعبه‌هایی در فرودگاه مستقر کردید؟ علتش چیست؟

سراج: چون فرودگاه، نقطه صفر مرزی از حیث قاچاق و جعل ویزا و سوانح هوایی است. به همین خاطر، ارتباط مجتمع و شعب مستقر در فرودگاه زیاده است. شاید مجرمین بعد از ارتکاب جرم درصدد فرار از کشور برآیند. من در رابطه با رسیدگی به پرونده‌ی افرادی که به نحو غیر مجاز قصد خروج از کشور را دارند، ابلاغ ویژه دارم.

من فکر می کنم، علت این ابلاغ ویژه، سوابق کاری من است. چون من قبلاً در فرودگاه مستقر بودم، به همین دلیل، رئیس قوه‌ی قضاییه و رئیس کل دادگستری استان تهران تأکید داشتند که شعب مستقر در فرودگاه زیر نظر من اداره شود. اداره‌ی این شعب، تخصص من خواهد.

حتی افراد متبحر نمی‌توانند به راحتی پرونده‌های موجود در آنجا را رسیدگی کنند. چون پرونده‌های محوله به آن شعب، از ویژگی‌های خاص و پیچیده‌ای برخوردار است. به عنوان مثال، پرونده‌ای در آنجا موجود است که دارای ۱۹۰۰ برگ و دادنامه‌ای با ۲۱۲ برگ می‌باشد و موضوعش، قاچاق و اخلاص در نظام صادراتی کشور می‌باشد و بیش از ۱۳ الی ۱۴ میلیارد تومان بار مالی این پرونده است. پرونده‌هایی از این دست واقعاً سنگین، و حتی وکلای ما هم، کمتر از این پرونده‌ها سردر می‌آورند. فرق العاده کار تخصصی است و اگر کسی متوجه نباشد، قطعاً کلاه سرش می‌رود.

قضایوت: شنیده‌ام که در مورد پرونده‌های قتل که در این مجتمع مورد رسیدگی قرار گرفته است، تحقیقاتی داشته‌اید؟ لطفاً نتیجه‌ی این بررسی را برای ما تشریح کنید؟

سراج: من در واقع، ۱۵ آیت‌م را مورد بررسی و

تحقیق قرار داده‌ام. مطابق با بررسی‌های به عمل آمده، از مجموع ۱۰۰ پرونده‌ای که مورد بازبینی قرار گرفت، از بین ۱۱۴ مباشر قتل، تا سن ۱۸ سال، ۷ قاتل داشتیم که ۶٪ را تشکیل می‌دهند. از ۱۸ تا ۲۵ سالگی، ۵۱ قاتل یعنی ۴۵٪، یعنی به عبارت دیگر از سن طفولیت تا ۲۵ سالگی ۵۱٪ قاتلین را تشکیل می‌دهند که آمار تکان‌دهنده‌ای است. از ۲۵ تا ۳۰ سالگی، ۴۷ قاتل و به عبارتی ۴۱/۵٪ و از ۳۵ سالگی به بالا، ۹ قاتل یعنی ۷/۵٪ را تشکیل می‌دهند.

از نظر جنسیت برابر با آمارهای به دست آمده، ۴٪ زن و ۹۶٪ از قاتلین مرد بوده‌اند. از نظر وضعیت مالی ۵۳٪ فقیر و ۳۸٪ در حد متوسط و ۸/۳٪ وضعیت مالی عالی و خوبی داشته‌اند.

از نظر انگیزه‌ها، ۲۷ مورد مربوط به روابط نامشروع و انحرافات اخلاقی، ۲۱ مورد انگیزه‌ی سرقت و ۴۰ مورد نزاع و درگیری و ۷ مورد مربوط به دادوستد مواد مخدر می‌باشد.

به اعتقاد من، راهکارهایی که از آن می‌توان به عنوان عوامل پیشگیرانه نام برد، عبارتند از:

- ۱- نهادینه کردن اخلاق و معنویت در جامعه
- ۲- توسعه و تبلیغ سببای اخلاقی و ارزشهای معنوی به جای تبلیغ امور دنیوی و مادی
- ۳- ایجاد اشتغال و ایجاد بستر مناسب برای فعالیت جهت بالندگی و رشد جوانان این مرز و بوم.
- ۴- ایجاد زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی مناسب برای این که جوانان بتوانند، روابط صحیح، سالم و مشروعی داشته باشند.

۵- پایین آوردن سن ازدواج که متأسفانه در حال حاضر، میانگین سن ازدواج به بالای ۳۰ سال رسیده است.

۶- اثبات این اصل که «برتری با پرهیزکاران است» که این مطلب نیاز به تبلیغ دارد.

قضایوت: آقای سراج، در طول سالیان گذشته، تقریباً این مسئله به اثبات رسیده است که متأسفانه دستگاه‌های تبلیغی کشور چندان توفیقی در جهت القای ارزشهای معنوی نداشته‌اند. به نظر شما چرا این اتفاق افتاده است؟

سراج: تحقق مواردی که من برای شما برشمردم و از آن به عنوان زمینه‌های پیشگیرانه وقوع جرم و جنایت یاد کردم، نیاز به تلاشی فراگیر و همگانی در همه‌ی ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دارد و تنها در صورت انجام اقدامات عملی از سوی مسئولین می‌توان انتظار ثمربخشی این طرح را داشت و تنها در این شرایط است که فعالیت دستگاه‌های تبلیغی، مفید به فایده خواهد بود. یقیناً تبلیغ باید توأم با عمل باشد، والا اثر نخواهد داشت. ما در بسیاری از موارد از برآوردن حداقل امکانات مادی برای جوانانمان عاجزیم، در صورتی که به موازات آن، از طریق رسانه‌های گروهی و به خصوص صداوسیما، فرهنگ مادی، آن هم از نوع پر زرق و

برق آن تبلیغ می‌شود. طبیعی است که این با نظام ارزشی ما مابینت دارد. به همین واسطه، من گمان می‌کنم که اگر یک عزم ملی و همگانی در تمام سطوح فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور وجود داشته باشد، بسیاری از مشکلات و معضلات قابل حل خواهد بود.

◀ منصور یاور زاده

معاون قضایی مجتمع امور جنایی

قضایوت مجتمع همتی والا دارند

یاورزاده ۲۸ سال سابقه کار و لیسانس حقوق دارد. وی در مورد مشکلات حوزه‌ی کاری خود گفت: پرونده‌های زیادی به ما محول می‌شود. آمار پرونده‌های وارده به مجتمع روزانه افزایش پیدا می‌کند و شعب ما محدود است. حوزه‌ی قضایی مجتمع امور جنایی به محدوده فعالیت چند کلانتری محدود نمی‌شود، بلکه کل تهران را در بر می‌گیرد. قضایوت: واقعاً این مجتمع، با این فضای کم و تعداد شعب محدود و عده قلیل کارمند قضایی و پرسنل اداری، می‌تواند به همه‌ی مراجعات پاسخ داده و پرونده‌های محوله را مورد رسیدگی قرار دهد؟

یاورزاده: البته امری مشکل و طاقت فرساست. با این وصف قضایوتی که در این مجتمع فعالیت می‌کنند، همتی والا دارند و اکثر اوقات شبانه‌روزی خود را مصروف رسیدگی به پرونده‌های محوله می‌کنند. چون در اینجا به جرایم مهمه رسیدگی می‌شود، جرایمی که باید در مورد آنها تصمیم

▲ منصور یاور زاده - معاون قضایی مجتمع امور جنایی